

Sygn. akt II Ka 511/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Półtorak
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Sieczkiewicz

przy udziale prokuratora Włodzimierza Chemycza

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2017 r.

sprawy **S. W.**

oskarżonego z art. 157 § 1 kk, art. 178a § 1 kk

na skutek apelacji, wniesionych przez oskarżyciela posiłkowego, obrońcę oskarżonego i oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Węgrowie

z dnia 18 kwietnia 2016 r. sygn. akt II K 728/13

I. wyrok uchyla w zakresie pkt I, III i IV i w tym zakresie sprawę S. W. przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Węgrowie;

II. w pozostałej części wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżyciela posiłkowego Z. J. od uiszczenia opłaty za II instancję związanej z częściowym nieuwzględnieniem złożonej przez niego apelacji.

Sygn. akt II Ka 511/16

UZASADNIENIE

S. W. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 18 lipca 2013r. w O. gm. W., pow. (...) w woj. (...) zadając rękoma uderzenia po ciele Z. J. spowodował u niego obrażenia ciała w postaci wstrząśnienia mózgu, złamania kości nosowych z przemieszczeniem, krwiaka okularowego prawostronnego, rany tłuczonej małżowiny usznej lewej na powierzchni tylnej o długości 4 cm, złamania obojczyka lewego, drobnych zadrapań na przedniej powierzchni małżowiny usznej lewej oraz okolicy skroniowej lewej, podbiegnięcia krwawego i obrzęku policzka prawego, podbiegnięcia krwawego w okolicy kąta wewnętrznego oka lewego i policzka lewego, podbiegnięcia krwawego w okolicy podobojczykowej lewej, drobnej rany bocznej powierzchni nosa po stronie prawej, rany tylnej powierzchni małżowiny usznej lewej zaopatrzonej szwami, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu,

to jest o czyn z art. 157 § 1 kk,

II. w dniu 18 lipca 2013r. w O., gm. W., pow. (...) woj. (...) w ruchu lądowym kierował samojezdną kosiarką mechaniczną marki W. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, tj. mając 1,11 ‰ do 1,26 ‰ alkoholu we krwi,

to jest o czyn z art. 178a § 1 kk.

Sąd Rejonowy w Węgrowie wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2016r.:

I. oskarżonego S. W. w ramach czynu zarzucanego w pkt I aktu oskarżenia uznał za winnego tego, że w dniu 18 lipca 2013r. w O., gm. W., pow. (...) w woj. (...) zadając rękoma uderzenia po ciele Z. J. spowodował u niego obrażenia ciała w postaci wstrząśnienia mózgu, złamania wieloszczelinowego prawej zatoki szczękowej, złamania kości nosowych z przemieszczeniem, krwiaka okularowego prawostronnego, rany tłuczonej małżowiny usznej lewej na powierzchni tylnej o długości 4 cm, złamania obojczyka lewego, drobnych zadrapań na przedniej powierzchni małżowiny usznej lewej oraz okolicy skroniowej lewej, podbiegnięcia krwawego i obrzęku policzka prawego, podbiegnięcia krwawego w okolicy kąta wewnętrznego oka lewego i policzka lewego, podbiegnięcia krwawego w okolicy podobojczykowej lewej, drobnej rany bocznej powierzchni nosa po stronie prawej, tj. czynu z art. 157 § 1 kk i za to na podstawie art. 157 § 1 kk skazał go, zaś na podstawie art. 157 § 1 kk w zw. z art. 58 § 3 kk w zw. z art. 4 § 1 kk wymierzył mu karę grzywny w wysokości 180 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych, na podstawie art. 41a § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym Z. J. na okres 2 lat, na podstawie art. 41a § 1 i 4 kk w zw. z art. 4 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego Z. J. na odległość mniejszą niż 5 metrów na okres 2 lat;

II. oskarżonego S. W. uniewinnił od popełnienia czynu zarzucanego w punkcie II aktu oskarżenia;

III. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego Z. J. kwotę 1.044 złote tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika;

IV. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 360 złotych tytułem opłaty oraz obciążył go poniesionymi w sprawie wydatkami w 1/2 części, tj. w kwocie 624 złote.

Apelacje od powyższego wyroku wniósł oskarżyciel posiłkowy Z. J., obrońca oskarżonego i oskarżony S. W..

Z. J. zaskarżył orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucił mu:

- odnośnie pkt I wyroku rażąca niewspółmierność kary orzeczonej wobec oskarżonego za czyn opisany w pkt I aktu oskarżenia, a stanowiący przestępstwo z art. 157 § 1 kk, podczas gdy stopień społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu wyrażający się rodzajem i charakterem naruszonych dóbr, sposobem i okolicznościami popełnienia czynu, postacią zamiaru i motywacją sprawcy jest wysoki i przemawia za uznaniem, że orzeczona kara nie spełni swojego celu w zakresie prewencji indywidualnej i generalnej,

- odnośnie pkt II wyroku:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mających wpływ na treść wydanego orzeczenia niezgodny z treścią dowodów przeprowadzonych na rozprawie, a polegający na niesłusznym przyjęciu, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw do przyjęcia, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu przestępstwa, podczas gdy właściwa ocena zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi do wniosku, iż wyżej wskazany oskarżony wyczerpał znamiona zarzucanego mu czynu;

2. obrazę przepisów prawa procesowego wyrażone w art. 410 kpk, co miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia przez oparcie ustaleń na okolicznościach, które nie zostały ujawnione na rozprawie w tym zakresie;

3. obrazę przepisów prawa procesowego określonego w art. 424 § 1 pkt 1 i 2 kpk poprzez nie wskazanie faktów, które sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych oraz nie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku w tym zakresie;

4. obrazę przepisów prawa materialnego w postaci przepisu art. 178a § 1 kk polegającą na niesłusznym przyjęciu, iż czyn zarzucany oskarżonemu jego działaniem nie wyczerpał znamion zarzucanego mu aktem oskarżenia przestępstwa, podczas gdy ocena opisu zarzucanego czynu wskazuje, iż oskarżony wyczerpał znamiona zarzucanego mu przestępstwa.

Wskazując na powyższe zarzuty oskarżyciel posiłkowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosków jego apelacji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego zaskarżył orzeczenie w zakresie czynu przypisanego oskarżonemu i w tym zakresie wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 157 § 1 kk, mającą wpływ na treść wyroku, a polegającą na eliminacji z opisu czynu przypisanego oskarżonemu określenia okresu naruszenia czynności narządów ciała, tj. elementu określającego znamię przestępstwa,

2. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 41 i 42 kpk mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą w szczególności na prowadzeniu sprawy przez sędziego, co do którego ujawniły się okoliczności mogące wywoływać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności i bezzasadnym nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie tego sędziego,

3. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 4, art. 5 § 2, art. 6, art. 7, art. 9 § 1, art. 92, art. 167, art. 170, art. 171 § 6, art. 193 § 1, art. 201, art. 192 § 2, art. 366 § 1, art. 424 kpk, mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą w szczególności na:

- jednostronnej i dowolnej oraz sprzecznej z wymogami art. 7 kpk ocenie materiału dowodowego,
- nie wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy;
- oparciu orzeczenia o niepełną i niejasną opinię biegłego niewłaściwej specjalności;
- braku inicjatywy dowodowej i niepowołaniu biegłego z zakresu medycyny sądowej dla oceny mechanizmu powstania uszkodzeń ciała pokrzywdzonego w aspekcie oceny wiarygodności wersji prezentowanych przez strony;
- nie przesłuchaniu pokrzywdzonego i jego żony w obecności biegłego psychologa mimo stosownych i uzasadnionych wniosków obrony;
- sprzeczności części dyspozytywnej wyroku z jego uzasadnieniem;
- naruszenie prawa do obrony poprzez dowolne i bezzasadne oddalanie wniosków dowodowych obrońcy i uchylanie istotnych pytań zadawanych świadkom, oraz pozostawienie bez rozstrzygnięcia złożonych wniosków dowodowych obrony, a nawet nieprzeprowadzenie dowodów i czynności dopuszczonych przez Sąd na wniosek obrony;
- tłumaczeniu wątpliwości na niekorzyść oskarżonego;
- rażącej sprzeczności istotnych ustaleń z treścią materiału dowodowego;
- pominięciu istotnych partii materiału dowodowego;
- niewłaściwym uzasadnieniu wyroku;

4. a w konsekwencji w/ w naruszeń błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść, a polegający w szczególności na ustaleniu, iż oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu.

Podnosząc powyższe obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w tym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów.

Oskarżony zaskarżył wyrok w części uznającej go za winnego popełnienia czynu z art. 157 § 1 kk, tj. punktu I zaskarżonego wyroku i zarzucił mu w tej części, iż został oparty na wadliwej ocenie dowodów.

Wskazując na powyższe oskarżony wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie go od popełnienia zarzucanego mu czynu.

W toku rozprawy odwoławczej obrońca oskarżonego poparł swoją apelację i apelację oskarżonego oraz wnioski w nich zawarte, wnosząc przy tym o nieuwzględnienie apelacji oskarżyciela posiłkowego.

Oskarżony poparł swoją apelację i przyłączył się do stanowiska swojego obrońcy.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego poparł apelację oskarżyciela posiłkowego, przy czym jako główny zgłosił wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego za przypisany mu czyn kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 2 lat, a jako wniosek ewentualny złożył wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o nieuwzględnienie apelacji oskarżonego i jego obrońcy.

Prokurator wniósł o nieuwzględnienie apelacji i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy co do zasady, z uzupełnieniem opisu czynu przypisanego oskarżonemu poprzez określenie, iż nastąpiło naruszenie czynności narządów ciała u pokrzywdzonego na okres przekraczający 7 dni albowiem brak ten należy traktować jako oczywistą omyłkę pisarską.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Nie przesądzając kwestii ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej stwierdzić należy, że wyrok Sądu Rejonowego musiał zostać częściowo uchylony, a sprawa przekazana w tym zakresie do ponownego rozpoznania, bowiem w niniejszym wypadku zaistniała względna przesłanka odwoławcza określona w art. 438 pkt 4 kpk w postaci rażącej niewspółmierności kary wymierzonej oskarżonemu, o jakiej w zarzutach swojej apelacji mówi oskarżyciel posiłkowy. Pozostałe zarzuty jego apelacji pozostają bezzasadne i nie zasługują na uwzględnienie, gdyż jak wynika z treści tych zarzutów dotyczą one czynu z art. 178a § 1 kk, a biorąc pod uwagę charakter dobra prawnego chronionego tym czynem, stwierdzić należy, iż oskarżyciel posiłkowy nie był w tym zakresie pokrzywdzonym nie miał tzw. gravamen (czyli interesu prawnego), w zakresie ewentualnego wzruszania decyzji Sądu I instancji w zakresie tego czynu. Jedynie prokurator jako oskarżyciel publiczny, miał uprawnienia do zaskarżenia w tej części wyroku Sądu I instancji, ale skoro z tego prawa nie skorzystał wyrok w tej części uprawomocnił się.

Odnosnie apelacji oskarżonego i jego obrońcy, stwierdzić należy, iż wobec braku z ich strony wniosków o uzasadnienie wyroku Sądu Odwoławczego, Sąd ten w niniejszym uzasadnieniu nie ustosunkował się do zarzutów zawartych w tych apelacjach, a odniósł się jedynie do podstaw uchylenia wyroku. Podniesienia bowiem w tym zakresie wymaga, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego przy wydawaniu przez sąd odwoławczy wyroku zmieniającego lub utrzymującego w mocy wyrok sądu I instancji, jeżeli orzeczenie sądu ad quem zapada po dniu 1 lipca 2015r., w pełni obowiązuje w zakresie uzasadnienia takiego orzeczenia nowy § 2 art. 457 kpk, a więc wyrok taki uzasadnia się tylko na wniosek określonej strony i tylko w zakresie objętym jej środkiem odwoławczym (post. SN z 30.06.2016r., III KK 120/16, Legalis nr 1471867). Wykładnia a contrario przytoczonego przepisu daje podstawy do uznania, iż przy braku wniosku strony, której środki odwoławcze nie zostały uwzględnione obliuguje Sąd odwoławczy do wskazania

w uzasadnieniu wyroku jedynie tych przesłanek, które zadecydowały o uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się już zatem bezpośrednio do przyczyn uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie określonym w wyroku Sądu Odwoławczego wskazać należy, iż Sąd Odwoławczy uznał za słuszne stanowisko Sądu Rejonowego co do sprawstwa S. W. w zakresie stawianego mu zarzutu z art. 157 § 1 kk. Sąd ten nie podzielił jednak stanowiska tego Sądu I instancji odnośnie represji karnej jaką za przedmiotowy czyn ponieść ma oskarżony, uznając ją za zbyt łagodną. W ocenie Sądu Okręgowego kara orzeczone przez Sąd I instancji prowadzi do przekonania, że Sąd Rejonowy uchybił dyrektywom wymiaru kary określonym w przepisach art. 53 kk. Zgodnie z zawartymi w tych przepisach regulacjami Sąd wymierzając karę winien mieć na względzie między innymi to, by dolegliwość kary nie przekraczała stopnia winy, winien uwzględniać stopień społecznej szkodliwości czynu, brać pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do oskarżonego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Pod uwagę winien brać także rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia sprawcy przed popełnieniem przestępstwa. Analiza wskazanych elementów poczyniona przez pryzmat niniejszej sprawy prowadzi do wyniku negatywnego dla oskarżonego. Pomimo takich przesłanek jak niekaralność oskarżonego, jego ustabilizowany tryb życia, stwierdzić należy, że przypisany mu czyn cechuje wysoki stopień społecznej szkodliwości. Równie wysoko ocenić trzeba stopień zawinienia i premedytację jego działania. Pamiętać również należy o poważnych następstwach zdarzenia, w wyniku którego pokrzywdzony doznał dotkliwych obrażeń ciała, kwalifikujących się jako średnie obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 kk. Na uwagę zasługuje także okoliczność w postaci dysproporcji sił w postaci zaatakowania pokrzywdzonego będącego starszym człowiekiem przez silnego, będącego w kwiecie wieku mężczyznę oraz natężenie przemocy fizycznej jakiej użył oskarżony wobec pokrzywdzonego, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc w jakie wymierzał swoje razy pokrzywdzonemu oskarżony. S. W. zdawał sobie sprawę z tego, iż głowa i klatka piersiowa są miejscami bardzo newralgicznymi, a uszkodzenie ich może rodzić bardzo poważne skutki dla zdrowia lub życia pokrzywdzonego. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania stwierdzić należy, iż wymierzona oskarżonemu kara grzywny i środki karne nie mogą się ostać jako adekwatne dolegliwości za czyn, którego dopuścił się oskarżony, a co za tym idzie wyrok w tym zakresie musiał zostać uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Kolejnym uchybieniem, którego się dopuścił Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie i dyskwalifikującym wyrok Sądu I instancji w kształcie z dnia 18 kwietnia 2016r. jest pominięcie przez ten Sąd w opisie czynu przypisanego oskarżonemu okresu naruszenia czynności narządów ciała pokrzywdzonego, jako elementu określającego znamię przestępstwa z art. 157 § 1 kk. Wprawdzie w toku rozprawy apelacyjnej prokurator wnosił o nieuwzględnienie apelacji stron niniejszego postępowania i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy, po dokonaniu przez Sąd Odwoławczy uzupełnienia opisu czynu przypisanego oskarżonemu poprzez określenie, iż nastąpiło naruszenie czynności narządów ciała u pokrzywdzonego na okres przekraczający 7 dni, poprzez potraktowanie tego uchybienia jako oczywistej omyłki pisarskiej. Jednak uwzględnienie tego wniosku nie było możliwe z oczywistych powodów, ponieważ brak znamion czynu nie może być ujmowany jako oczywista omyłka pisarska o jakiej mowa w art. 105 kpk.

Wskazane wyżej względy odnoszące się do rażącej niewspółmierności orzeczonej kary, w połączeniu z uchybieniem jakiego dopuścił się Sąd I instancji oraz treścią art. 454 §2 kpk, uniemożliwiają wydanie przez Sąd Okręgowy reformatoryjnego orzeczenia polegającego na uzupełnieniu czynu przypisanego oskarżonemu (poprzez ustalenie, że doszło u pokrzywdzonego do naruszenia narządów ciała na okres przekraczający 7 dni) z jednoczesnym zaostreniem orzeczonej kary. Zgodnie bowiem z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. zmieniającej między innymi kodeks postępowania karnego, w sprawach, w których przed dniem 1 lipca 2015 r. wniesiony został akt oskarżenia, m. in. art. 454 kpk stosuje się w brzmieniu dotychczasowym do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Zgodnie natomiast z art. 454 §2 kpk sąd odwoławczy mógł orzec surowszą karę pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy nie zmienia ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, a za taką musiałoby zostać uznane uzupełnienie opisu czynu o znamię pominięte przez Sąd I instancji. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie ma natomiast przeszkód aby, w sytuacji, gdy uchylony wyrok został zaskarżony na niekorzyść przez oskarżyciela publicznego, wydać orzeczenie surowsze i to w zakresie ustaleń faktycznych, jak i orzeczonej kary (art. 443 kpk).

Pamiętać bowiem należy, iż przewidziany w art. 454 § 2 kpk zakaz orzekania reformatoryjnego przez sąd odwoławczy dotyczył tylko sytuacji, gdy w razie dokonania w postępowaniu odwoławczym zmiany w ustaleniach faktycznych miałyby dojść do wymierzenia surowszej kary pozbawienia wolności. Sąd odwoławczy mógł zatem orzec surowszą karę pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy nie zmieniał tych ustaleń faktycznych, które mają wpływ na zaostrzenie tej kary (wyrok SN z 02.09.2015r., IV KK 93/15, Legalis nr 1337377).

Opisane wyżej uchybienie procesowe jakiego dopuścił się Sąd Rejonowy w Węgrowie miały niewątpliwie wpływ na treść wyroku i musiały skutkować jego uchyleniem i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji w zakresie czynu I z aktu oskarżenia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w Węgrowie przeprowadzi postępowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami, unikając popełnionych wcześniej uchybień. Przy akceptacji przez Sąd Odwoławczy dotychczasowych ustaleń faktycznych, sąd I instancji, na zasadzie art. 442 §2 kpk, władny jest ograniczyć postępowanie dowodowe do ponownego przesłuchania oskarżonego i pokrzywdzonego, szczególnie odnośnie co do obecnie odczuwanych przez niego dolegliwości będących następstwami przedmiotowego zdarzenia, dokona prawidłowej subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod przepis ustawy a następnie przeprowadzi właściwą ocenę czynników rzutujących na wymiar kary, a ewentualne pisemne uzasadnienie tego rozstrzygnięcia sporządzi w taki sposób, aby spełniało wszelkie wymogi procesowe określone w art. 424 kpk.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy w Siedlcach orzekł jak w wyroku.